

*Hintos a helynevekben**

BÁTORI ISTVÁN

1. Írásom középpontjában egy Doboka és Kolozs vármegyék határán lejegyzett Árpád-kori mikrotoponima, a *Hintos* áll. A *Hintos*-nak nevezett erdőt legkorábban egy 13. századi adat említi Palatka település határából, vö. 1296: *silva Hyntus* (Gy. 3: 326, 366), nem sokkal később pedig a szomszédos Pálostelke — mára elpusztult — település leírásában fordul elő mint pataknev, vö. 1320/1324: *ubi ipse fl. Palatka et fl. Hyntus coniunguntur* (Gy. 2: 44, 84). A vízfolyást GYÖRFFY GYÖRGY az Omboz patak jobb oldali mellékvizeként azonosítja (Gy. 2: 44, 3: 326).

Bár a régiségből egyéb forrásokban nem találkozunk a fenti denotátum megnevezésével, az Árpád-kori mikrotoponima későbbi továbbéléséről az újabb kori adatok a mai Omboztelke, Vajdakamarás, Marokháza települések határából bőséggel árulkodnak. A térképes említések között a Magyar Királyság 1869–1887 közötti állapotát bemutató térképen (MaKir.) Vajdakamarás és Marokháza között egy *Hintos kamarás*, ettől közvetlenül K-re pedig egy minden bizonnyal román nyelvű *v. Hintiesiului* adatot találunk. Ez utóbbiban feltehetően a román *valea* 'patak ~ patak völgy' rövidített formája, illetve a *Hintos*-nak a román *-lui* helynévképzővel ellátott alakja szerepel.

A SZABÓ T. ATTILA kéziratoss történeti helynévgyűjtését összefoglaló helynévtárban¹ (ETH.) számos további adat bizonyítja a határnév fennmaradását. Vajdakamarás határából: 1720: *Az Hintosban*, kaszáló (ETH. 10: 961), 1734: *a' Hintosban széna földje az Eklésiának* (ETH. 10: 962), 1738: *Az Hintosban*, kaszáló (ETH. 10: 962), 1745: *Hintos allyán* (ETH. 10: 962), 1753: *A' Hintosba A' Szakadék*, kaszáló ~ *a' Kő bányán a' Hintosra menő út mellett*, sz. ~ *A' Hintos Hágóba*, sz. ~ *A' Hintosba a' is nyílak között*, sz. ~ *A' Hintosba, A' Hintosba*, kaszáló ~ *a Hintos erdeje* ~ *a' Hintos az Erdő alatt*, kaszáló ~ *a' Hintosba lévő Ispán fűvé[t]* (ETH. 10: 962–963), 1756: *a' Hintos Berczin*, sz. (ETH. 10:

* A publikáció az Emberi Erőforrások Minisztériuma ÚNKP-17-3 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának támogatásával készült, az MTA–DE Magyar Nyelv- és Névtörténeti Kutatócsoport programja keretében.

¹ Az adattár igen sokoldalúan felhasználható interaktív, térképes megjelenítést is lehetővé tevő online változata BARTH M. JÁNOS szerkesztésével készült el, vö. www.eha.elte.hu.

964), 1770 k: *Hintos* v. *Hintas*, kaszáló ~ *Hintos hágojánál*, sz. ~ *Hintos uttya mellet*, sz. ~ *Hintosi Utnál* (ETH. 10: 964), 1787: *A' Hintós hágóba*, sz. ~ *a' Hintos uttya* ~ *A' Hintos bérczin*, sz. ~ *A falu végén a' Hintosba menő ut (szomszédságában)*, sz. (ETH. 10: 964), 1841: *hogy segéllenék nékie égy keveset. mig az v. kamarási hintosba*, „...égy kis Szénán gyűjteni valo volt a' hintosi széna-fűmbe.” (ETH. 10: 964–965). A szomszédos Magyarpalatka határából: 1759: *a Soson vëggel rug a Hintás nevű erdőre*, szántó (ETH. 10: 615), 1840 k.: *A Hintos Farán*, sz. ~ *A' Hintos faron*, sz. (ETH. 10: 617).

Az említéseken végignézve hamar szembetűnik, hogy amíg az 1320-as *Hintos* adat *fluvius*-ként, illetve az 1296-os *silva*-ként tűnik fel, addig a modern koriak a *Hintos*-t mint hágót, szakadékot, bércet említik, mezőgazdasági felhasználása szerint pedig mint szántó és kaszáló szerepel. Feltűnő továbbá, hogy minden vajdakamarási adat következetesen *Hintos* vagy *Hintós*, egyéb alakváltozattal itt nem találkozunk, Magyarpalatka határából adatolható azonban *Hintás (nevű erdő)* alakváltozat is. Ez utóbbi forma létrejöttében minden bizonnyal a *hinta* köznévi analogikus hatása játszhatott közre.

Az Árpád-kori név továbbélése tehát bizonyosra vehető. Számolnunk kell azzal a lehetőséggel is, hogy az eltelt idő során az eredeti név több denotátumra is átvonódott, gazdag névbokrot alakított ki, s ennek megfelelően az elnevezések egy részében a *Hintos* többféle funkciót betöltő helynévként (s nem az elsődleges szemantikai tartalmával) szerepel.

2.1. Mielőtt a *Hintos* etimológiáját bemutatnánk, érdemes szélesebb kitekintést is tennünk Erdélyre, illetve a magyar nyelvterület egészére. Ezt az a körülmény indokolja, hogy a *Hintos* név, illetve ennek alakváltozatai több, egymástól független (egymástól távol eső) erdélyi település határában is előfordulnak különböző denotátumok neveiként.

SZABÓ T. ATTILA történeti helynévgyűjtésében a már bemutatott vajdakamarási és magyarpalatkai *Hintos*-okon kívül továbbiak is vannak.

Páncélcseh és Kide egymással szomszédos települések határleírásában: Páncélcseh: 1580: *Az hintosajbely feold Kapulios eleot* (ETH. 9: 471–472), 1732: *Az Hintós ájban*, sz. (ETH. 9: 473), 1771: *A Hintos-áj n. h.-be*, szn. (ETH. 9: 476), Kide: 1809/1813: *a Hinto mezőben* (ETH. 10: 364), 1811/1813: *a Hinto mezőbe... Irotvány* (ETH. 10: 364), 1900: *A hinto mezőn*, erdő (ETH. 10: 368), 1941–1943: *34. Hintómező*, erdő, kaszáló (ETH. 10: 369). A páncélcsehi gyűjtésben a név az *áj* 'kisebb völgy, hegyoldalban lévő nagyobb, teknőszerű bevágódás' (vö. FKnT. *áj*) földrajzi köznévi utótaggal szerepel, s minden esetben *Hintos* ~ *Hintós* alakváltozatokban jelentkezik, míg a kideiek csak *Hintó* alakban és mindig a *mező* utótaggal ellátva használták. A két név feltehetően különböző, de egymással érintkező denotátumokat jelöl (az egyik egy domborzati formát, a másik egy mezőt), amit az utótag különbsége is egyértelműen jelez.

Az egymással szintén szomszédos Váralmás és Középlak határából is számos adattal rendelkezünk: Középlak: 1714: *Hinto aj elot*, rét (ETH. 10: 488), 1724: *a Hinto valyanak a felsőszeliben*, sz., kaszáló (ETH. 10: 489), 1752: *az Hintó alja n.h.-ben*, sz. ~ *az Hinto alja n.h.-ben*, kaszáló ~ *irtatott az köz földből*, *az Hintóája n.h.-ben*, sz. (ETH. 10: 490), 1753: *Az Hintova előtt egy rét ~ Ugyan az Hintova előtt* (ETH. 10: 491), 1755: *A Felső gyapjáb[an]*, *A Hintó alya előtt*, kaszáló (ETH. 10: 491), 1761–1762: *Az első Gyepű előtt*, *Hinto allya előtt*. *Kaszáló rétek: Az Hintó allya elpött* (ETH. 10: 491), 1766 k.: *A' Hintó-ajába*, kukoricaföld (ETH. 10: 491), 1775: *A Hinto Ajjaba*, sz. ~ *A Hinto Ajjába*, sz. ~ *A hinto Ájba*, sz. ~ *A hinto Ájba v. Ajjába*, kaszáló (ETH. 10: 493), 1792: *A Hinta Allyában* (ETH. 10: 494), 1792: *A Hintovájában* (ETH. 10: 494), 1941: *Hintóája ~ Hintaoaie*, sz. (ETH. 10: 496). Váralmás: 1795: *a Gunyagába a hinto aly n.h.-ben*, sz. (ETH. 10: 975), 1891: *Hintó alja* (ETH. 10: 981), 1941: *Hintóája ~ Hintoőoaie*, szántó, erdő (ETH. 10: 983).

Az összes adatban következetesen a *Hintó ~ Hinto* alakváltozat szerepel, utótagként pedig az *áj* és az *alj* földrajzi köznevek jelennek meg. Az 1724-es *Hinto valyanak*, az 1753-as *Hintova* és az 1792-es *Hintovájában* adatok kapcsán a névalakokban megjelenő *v-t* leginkább hiátustöltő hangnak értékelhetjük.

Nyárádköszvényes a legkeletibb helyzetű település, ahol az adattárak szerint előfordul a *Hintos* helynév: 1731/1800 k.: *Hantos nevű helyben*, sz. (ETH. 7: 558), 1750 k.: *Hintos nevű helyben*, sz. (ETH. 7: 558), 1803: *Hintos nevű helyben egy zab föld* (ETH. 7: 559), 1807: *Hantos*, sz. (ETH. 7: 559), 1875/1906: *Hintos*, földülő (ETH. 7: 559). Térképes forrásokban, a MKFT. és a HKFT., valamint a Magyar Királyság 1869–1887 térképén és Magyarország 1941-es katonai felmérésének térképén egyaránt feltűnik Nyárádköszvényestől É-ra egy *Hintos ~ Hintós* (hegy) névadat.

A nyárádköszvényesi adatok között a *Hantos* alakváltozat is megjelenik két említésben is, illetve az is szembeötlő, hogy itt a *Hintos*-nak csak egyrészes, utótag nélküli formáival találkozunk. A veláris alakot talán a *hant* 'göröngy, földkupac, gyepe, sírhalom' (vö. TESz. *hant*) közszó analógiás hatása magyarázza.

A Nyárádköszvényestől mintegy 50 km-re DNy-ra található Csöb település, ahonnan mindössze egyetlen ide tartozó adatot ismerünk: 1779: *hintos vápa nevezetű helyben*, sz. (ETH. 6: 43). E szerkezetben egy újabb térszinformanév, a *vápa* 'vízfolyás által létrehozott bemélyedés' földrajzi köznévi szerepel (FKnT. *vápa*).

Az előzőeken kívül még egy helyen találkozunk a *Hintos*-sal Erdélyben, a Kolozsvártól nem messze eső Kisbács település leírásában a következő adatok szerepelnek: 1941: *Hintós ~ Hintos ~ Hiintăus* (ETH. 10: 378).

A fenti adatok arra utalnak, hogy Erdély-szerte több egymással össze nem függő *Hintos*, *Hintós*, *Hintó*-féle névformával találkozhatunk. Ezek a helyek és a

neveik kellően nagy távolságra vannak egymástól ahhoz, hogy ne tételezhessünk fel közöttük közvetlen névadási kapcsolatot. Mindezek alapján tehát azt gondolhatjuk, hogy ezek a helynevek egymástól függetlenül, valamely közös névadási motívum alapján jöttek létre. A célunk a továbbiakban az, hogy ezt a közös hátteret valamelyest megvilágítsuk.

2.2. Nemcsak Erdélyben találkozunk a *Hintos*-hoz kapcsolható névformákkal, hanem az egész magyar nyelvterületen előfordulnak több vagy kevesebb bizonyossággal ide vonható adatok. Ugocsa vármegyéből 1472, 1478: *Hintós láza* (C. TÓTH 2006: 57, Sz. 474), Bars vármegyéből 1343: *Hynthapotaka*, loc. (KMHsz. 129), a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Anarcs közeléből *Hintos hegy* (lásd MKFT., Kataszteri térk.). PESTY FRIGYES kéziratos helynévtárában is több említést találunk ilyen nevű helyekre, pl. *Hintók halma dülő ~ A' hintók halmáról ~ a' hintók halmáig* (BOGNÁR 1978: 178, Szabadszállás, vö. még Kataszteri térk.: *Hintok halma*), *hintók hegye* (BOGNÁR 1978: 21, Fülöpszállás, vö. még EKFT. *Hintok hegy*, HKFT. *Hintók hegy*, MaKir.: *Hintók h.*, Kataszteri térk.: *Hintók hegy*).

Utóbbi két helynév magyarázataként a gyűjtés a következőt közli: „a múlt század vége felé pedig Fülöpszállás és Szabadszállás városok közt határvillongás állván elő, a küldöttek s tisztviselők hintái — melyeken odamentek — ott állottak meg, s ettől nevezték így.” (BOGNÁR 1978: 21). Azt, hogy esetleg valóban ez a motívum szolgált a névadás alapjául, természetesen nem vethetjük el egészen, bár e magyarázat a népetimológia vagy reszemantizáció lehetőségét jó esélyekkel veti fel, így erre a további fejtegetéseink során nem alapozunk.

A fentiekén kívül még talán ide vonható dunántúli adatokkal is találkozunk: *Hindós*, 1852: *Hindusi*, 1864: *Hindosi me*, 1887: *Hindos S*, sz. (Sántos, SMFN. 500), illetve említést kell tennünk az 1211. évi Tihanyi összeírás *Hindófa* adatáról is, amely szintén e problematikához kapcsolható; 1211: *Hyndofa* (Gy. 1: 706).

3. Az adatokat egymás mellé állítva jól látszik, hogy az egész nyelvterületen (de különösen Erdély egyes térségeiben) megfigyelhető *Hintos ~ Hintós ~ Hintó ~ Hindó ~ Hinta* helynevekkel vagy névrészekkel azért érdemes behatóbban is foglalkozni, mert a probléma jelentősége jócskán túlmutat egyetlen név etimológiáján. Azt pedig, hogy ezek a formák valóban alakváltozatai is egymásnak, azok az esetek bizonyítják, amikor egyazon denotátumra különböző névváltozatokkal utalnak a források.

A viszonylag sok helynévi említés ellenére az eddigi szakirodalomban kevés figyelmet kapott e névforma. Etimológiai megfejtésére mindezidáig csupán MÉSZÖLY GEDEON vállalkozott egy 1941-es munkájában.

Névfejtése során MÉSZÖLY a Kide település határából származó (s itt is említett) adatok egyikéből, a *Hintó-mező* helynévből indult ki, s munkájában végső

soron vízrajzi köznévként határozta meg a *hintó*-t, mely az *ingó*-val és az *ingovány*-nyal rokonítható, és 'láp, mocsár, úszó sziget' jelentéssel bír. Magyarázataiban a *láp* szavunk eredeti jelentéséhez nyúl vissza, amelyet ő 'víz színén álló, ott himbálózó, ott járó úszó sziget'-ként határoz meg. A *láp* szavunk megítélése szerint szinonim jelentésű a régi nyelvjárási *ingó* 'úszó sziget, mocsarak tetején létrejövő megszilárdult sás' szemantikai tartalmú szóval. Az *ingó* szót az *ing* 'víz tetején himbálózik' igéből vezeti le, s minthogy ezt rokon értelműnek tekintette a *hintázik* ~ *hintózik* igével, a *hintó*-t analógiásan 'víz tetején úszó' jelentésben határozta meg. Részint ez utóbbiból következtetett arra is, hogy a *hindófa* olyan fajtájú fát jelölhetett, amely az ilyen úszó szigetek tetején képes volt kinőni (vagyis valójában nyárfa, amit mocsárfának vagy lápfának is hívnak). MÉSZÖLY magyarázatát SZABÓ T. ATTILA is átvette (1942), s a *hintó*-t mint köznévi szerepében kihalt vízrajzi szót határozta meg 'láp, ingovány' jelentésben. Alapvetően PAIS DEZSŐ is elfogadta MÉSZÖLY érvelését (1942), néhány ponton azonban ellenvetéseket is megfogalmazott. A *hindófa*-t illető elképzelésről PAIS úgy vélte, hogy az nem a fa tenyésző helyének sajátosságát fejezte ki, hanem sokkal inkább azt, hogy a fa egyik ága letörve keresztben himbálózott. Ellenérveit megtámogatandó említi meg az 1342-es *Hynthouskurtil*, 1373: *Hyntouskurtuel* adatot (OkI.Sz.) utalva arra, hogy a körtvély aligha teremhet meg ingoványon, ingólápon (1942: 330).

A szó problematikájával legutóbb KOVÁCS ÉVA foglalkozott az 1211-es Tihanyi összeírás *Hindofa* adata kapcsán. MÉSZÖLY és PAIS felfogására reflektálva megállapítja, hogy ugyan a *hintó*-ból könnyűszerrel válhatott *hindó* alak is, s hogy a *hintó*-féle szavaknak valóban lehetett 'mocsár' jelentése, az összeírásbeli adatban azonban aligha kereshetjük ezt az értelmet, minthogy ez az oklevél tanúsága szerint vadszölővel benőtt területen van, s nem messze tőle hercegi pincék találhatóak. A szó jelentésével kapcsolatban a további vizsgálatok szükségességét hangsúlyozza (KOVÁCS 2015: 143).

4. Az eddigieket mérlegre téve s elsősorban a helynevek vallomására alapozva én magam is úgy vélem, hogy több szempontból is indokolt lehet felülvizsgálni a *Hintos*-ról és alakváltozatairól eddig megfogalmazott elképzeléseket.

Ebben sokat segíthet az, ha egy-egy konkrét elnevezés beható tanulmányozása mellett arra is kitekintünk, hogy mit mutatnak az adatok nagyobb számban, és hogy melyek a legjellemzőbb sajátosságai összességében a *Hintos* típusú neveknek.

Ehhez első lépésként azt érdemes áttekintenünk, hogy milyen típusú földrajzi köznévi utótagokkal fordulnak elő legtöbbször a *Hintos* megnevezések, illetve — ezzel is összefüggésben — milyen típusú területként írják le azokat a források. A nevek, helymegjelölések között igen nagy többségben vannak az utótagjukban valamilyen domborzati nevet, térszínformanevet tartalmazó

összetételek, mint amilyen az *áj, alj, hágó, bérc, vápa, szakadék*, de többször találkozunk a *hegy, halom* utótaggal is. Ezzel szemben vízrajzi köznévi utótaggal álló adatokra jóval ritkábban akadunk; az 1343-as *Hinta pataka* név értelmezhető a 'Hintos nevű helyen folyó víz'-ként is, emellett vízfolyást jelölt a Pálostelke határában lejegyzett Árpád-kori *fluvius Hintos* is. Néhány további említésben *mező-ként, erdő-ként*, illetve *láz-ként*, vagyis 'erdei tisztás'-ként, 'hegyi legelő'-ként (vö. FKNT. *láz*) határozzák meg a *Hintos*-t. Az erdőként megjelölt adatok kapcsán arra is utalnunk kell azonban, hogy az erdőnevek és a hegynevek között igen speciális viszony mutatkozik meg, s a névadásban sok esetben nem különül el élesen egymástól a domborzati forma megnevezése és az azon található erdő (vö. RESZEGI 2011: 61–64).

Már pusztán ez az áttekintés önmagában is elbizonytalanítja valamelyest a 'mocsár, láp, ezeknek a tetején úszó sziget' értelmezés valószínűségét. Emellett ráadásul arra is utalnunk kell, hogy azokon az erdélyi területeken, ahonnan az adataink jó része származik, a katonai felmérések térképeinek tanúsága szerint egyébként sem különösebben voltak jellemzőek a nagyobb lápok. MÉSZÖLY GEDEON fenti elképzelése mellé (vagy inkább talán a helyébe) ezért újabb lehetőségeket is érdemes fölvetnünk.

Ami a *Hintos* kapcsán feltehető közsói előzményeket illeti, mind a *hinta*, mind a *hintó* köznevek a *hint* 'himbál, ringat' igének a folyamatos melléknévi igenévképzős származékai, alaki és jelentésbeli elkülönülésük pedig csak idővel következett be (hasonló elváltozásra példa a *hulló ~ hulla, csúszó ~ csusza*). A *hintó*-n eredeti jelentése szerint azokat a 'himbálózó szekereket' értették, amelyekben az utazószekér dereka a kényelem céljából szíjakon rögzítve himbálózott. A *hint* ige előzményeként egy eredeti *him-* szótöveget feltételezhetünk, ugyanazt, amely a *himbálózik* igében is megvan, s amelyben az *m* a *t* hatására hasonult *n*-né. Az ilyen, képzés helye szerinti részleges hasonulást mutató szó-párok egyáltalán nem ritkák; vö. pl. *romlik ~ ront, bomlik ~ bont, omlik ~ ont, ömlik ~ önt, hámlik ~ hánt* stb. (EWUng., TESz. *hint, hinta, hintó*).

A *Hintos* etimológiájának megfejtéséhez ugyanakkor az ÚMTsz. *hinta, hintafa, hintó, hintóka* szócikkei is közelebb vihetnek minket. A tájszótár tanúsága szerint ugyanis az előbbi szavak mindegyike adatolható a nyelvjárásokban 'két vagy három farúdra kötött lepedő, amelybe a csecsemőt fektetik a mezőn' szemantikai tartalommal is, a *hintó* tájnyelvi lexémaként pedig kifejezetten gyakori e jelentésben az erdélyi régióban. Eszerint a *hinta* és a *hintó* szavaknak egy harmadik értelmével is számolnunk kell tehát, azzal tudniillik, amit a szakirodalom az ún. mezei bölcsőként nevez meg (MNL. 3: 588), s amelyet a magyarság ősi műveltségkincséhez tartozónak tekint (HERKELY 1937: 373). A *hinta ~ hintó* tehát leginkább valamilyen felfüggesztett, himbálózó mozgásra képes dolgot jelenthetett, s a felsoroltak közül az eredetibb jelentésének talán a

mezőn használt bölcsőt tekinthetjük. Emellett nyelvi érvként azt hozhatjuk fel, hogy a tájnyelvi adatok tanulsága szerint e jelentésben nem találkozunk azzal az alaki és jelentésbeli elkülönüléssel, amit a többi szemantikai tartalom kapcsán láttunk, a függőbölcsőt ugyanis egyaránt nevezik *hintó*-nak és *hintá*-nak is.

Az eddigiek alapján úgy vélem, ha az itt vizsgált helynévtípus (tehát a *hintos*-féle nevek) névadási motivációját kívánjuk feltárni, a vizuális hasonlóság felől érdemes közelítenünk. A hinta, a szíjakon lógó szekérdérék vagy a farúdra kötött lepedő ugyanis bizonyos szempontból nagyon hasonlóan néz ki, mint ahogy a magasabban fekvő területek, dombok, hegyek közé beékelődik egy U-alakú bemélyedés vagy völgy, amelyet például egy vízfolyás vájt ki, így a névadásban a metaforikusságnak lehet nagy szerepe. Az elképzelés mellett szólhat a *nyereg* analógiája is. A *nyereg*, illetve képzős formája, a *nyerges* földrajzi köznevek 'hegy ívelt formájú, bemélyedő része', 'két hegy vagy dombcsúc közötti hajlat', illetve 'nyereg alakú hegy, domb' (vö. FKnT. *nyereg*, *nyerges*) ugyanúgy egy mindennapos használati tárgy vizuális hasonlósága révén váltak térszíni formát kifejező földrajzi köznévvé, amelyek ráadásul már a középkorból adatolhatók (vö. RESZEGI 2011: 70, 73, 74, 130, 176). Ezt a felvetést érdemes összefüggésbe állítani azzal is, amit a *Hintos* kapcsán az összetételekről mondtunk. A *Hintos*-t és alakváltozatait tartalmazó összetételek között ugyanis utótagként jellemzően éppen azok a földrajzi köznevek jelennek meg szép számban, amelyek valamilyen bemélyedést jelentenek: *áj*, *hágó*, *vápa*, *szakadék*.

Az eddig elmondottakból ugyanakkor nem következik az, hogy a *Hintos*-t (vagy *hintos*-t) mint földrajzi köznevet határozhatjuk meg. Noha a *Hintos*-féle elnevezéseknek mind a gyakorisága, mind pedig a földrajzi értelemben vett elterjedtsége is támogathatná ezt a lehetőséget, névtani, névszerkezeti tények azonban erősen cáfolni látszanak azt. A *Hintos* ugyanis egyetlen esetben sem jelenik meg helynevek utótagjaként, hanem csupán önmagában, illetve előtagként állva a *Hintos-hegy*, *Hintos-áj*, *Hintos bérce* stb. névformákban.

Az eddig elmondottakból az is következik, hogy a helynevekben szép számmal megjelenő *Hintos*-t és alakváltozatait sokkal inkább úgy kellene felfognunk, mint egy speciális, a táj, illetve domborzat bemélyedései jellegére utaló sajátosságjelölő névrészt. Ebbéli felfogásunkat véleményem szerint mind a *Hintos*-féle nevekhez kapcsolódó földrajzi köznévi utótagok, mind a helynév alapjául szolgáló köznevek etimológiai vallomása támogatja.

Irodalom

- BOGNÁR ANDRÁS szerk. 1978. *Jászkunság 1.* Pesty Frigyes kéziratos helynévtárából. Kecskemét–Szolnok, Katona József Megyei Könyvtár és Versegly Ferenc Megyei Könyvtár.
- EKFT. = *Az első katonai felmérés. A Magyar Királyság teljes területe 965 nagyfelbontású térképszelvényen. 1782–1785.* DVD. Budapest, Arcanum Adatbázis Kft., 2004.
- ETH. = HAJDÚ MIHÁLY szerk, *Szabó T. Attila történeti helynévgyűjtése 1–11.* Budapest, Magyar Nyelvtudományi Társaság, 2001–2010.
- EWUng. = BENKŐ LORÁND főszerk., *Etimologisches Wörterbuch des Ungarischen 1–2.* Budapest, Akadémiai Kiadó, 1993–1995.
- FKnT. = BÁBA BARBARA–NEMES MAGDOLNA 2014. *Magyar földrajzi köznevek tára.* A Magyar Névtudományi Társaság Kiadványai 32. Debrecen, Debreceni Egyetemi Kiadó.
- Gy. = GYÖRFFY GYÖRGY, *Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza 1–4.* Budapest, Akadémiai Kiadó, 1963–1998.
- HERKELEY KÁROLY 1937. Bölcsőtípusok hazánkban. *Néprajzi Értesítő* 29: 365–376.
- HKFT. = *Harmadik katonai felmérés. 1869–1887, a Magyar Szent Korona Országai 1:25.000.* DVD. Budapest, Arcanum Adatbázis Kft., 2007.
- Kataszteri térk. = *Kataszteri térképek. 19. század.* URL: <http://mapire.eu/hu/map/cadastral> (2018. 01. 16.)
- KMHsz. = HOFFMANN ISTVÁN szerk., *Korai magyar helynévszótár 1000–1350. 1. Abaúj–Csongrád vármegye.* A Magyar Névtudományi Társaság Kiadványai 10. Debrecen, Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszéke, 2005.
- KOVÁCS ÉVA 2015. *A Tihanyi összeírás mint helynévtörténeti forrás.* A Magyar Névtudományi Társaság Kiadványai 34. Debrecen, Debreceni Egyetemi Kiadó.
- MaKir.1869–1887 = *A Magyar Királyság (1869–1887) (1:25.000) térkép.* URL: http://mapire.eu/hu/map/hkf_25e (2018.01.16.)
- MÉSZÖLY GEDEON 1941. A kidei *Hintó-mező* nevének és a *hinár* szónak eredete. *Nép és Nyelv* 1: 225–236.
- MKFT. = *A második katonai felmérés. A Magyar királyság és a Temesi bánóság nagyfelbontású, színes térképei. 1819–1869.* DVD. Budapest, Arcanum Adatbázis Kft., 2005.
- MNL. = ORTUTAY GYULA főszerk., *Magyar Néprajzi Lexikon 1–5.* Budapest, Akadémiai Kiadó, 1977–1982.
- OKISz. = SZAMOTA ISTVÁN–ZOLNAI GYULA, *Magyar oklevél-szótár. Pótlék a Magyar Nyelvtörténeti Szótárhoz.* Budapest, Magyar Tudományos Akadémia, 1902–1906.
- PAIS DEZSŐ 1942. Rengeteg. *Magyar Néprajz* 4: 309–331.
- RESZEGI KATALIN 2011. *Hegynevek a középkori Magyarországon.* A Magyar Névtudományi Társaság Kiadványai 21. Debrecen, Debreceni Egyetemi Kiadó.
- SMFN. = PAPP LÁSZLÓ–VÉGH JÓZSEF szerk., *Somogy megyei földrajzi nevei.* Budapest, Akadémiai Kiadó, 1974.

- Sz. = SZABÓ ISTVÁN 1937. *Ugocsa megye. Magyarság és nemzetiség. Tanulmányok a magyar népiségtörténet keretéből 1/1.* Budapest, Magyar Tudományos Akadémia.
- SZABÓ T. ATTILA 1942. *A kalotaszegi helynévanyag vízrajzi kincse.* Különnyomat az Erdélyi Tudományos Intézet 1940–41. évi Évkönyvéből. Kolozsvár, Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet R.-T.
- TESz. = BENKŐ LORÁND főszerk., *A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára 1–4.* Budapest, Akadémiai Kiadó, 1967–1984.
- C. TÓTH NORBERT 2006. *Ugocsa megye hatóságának levelei. 1290–1526.* Budapest, MTA Magyar Országos Levéltár Zsigmondkori Oklevéltár Kutatócsoport Kiadványa.
- ÚMTsz. = B. LŐRINCZY ÉVA főszerk., *Új magyar tájszótár 1–5.* Budapest, Akadémiai Kiadó, 1979–2010.

***Hintos* in Toponyms**

The paper introduces the etymology of *Hintos*, a microtoponym of uncertain origin recorded at the border of medieval Doboka and Kolozs comitats. Earlier publications defined *hintos* as a hydrographic word that became extinct in its common noun sense, with a meaning of ‘a temporary island floating on the surface of a moor or marsh’. The paper proves that the origin of the toponym is rather related to a word expressing a feature of the terrain. To substantiate the argument, the author introduces corresponding toponymic forms from the entire area of the Carpathian Basin.

Keywords: historical onomastics, microtoponyms, Árpád Era, Transylvania

